

PODSEKRETARZ STANU
ZATWIERDZAM.
Smu
Elżbieta Seredyn
.....
ELŻBIETA SEREDYN
PODSEKRETARZ STANU
MINISTERSTWO PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Ministerstwo Pracy
i Polityki Społecznej

PROGRAM OSŁONOWY
„WSPIERANIE JEDNOSTEK
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W TWORZENIU
SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE”

Spis treści

Wstęp	3
I. Cele Programu	5
II. Sposób realizacji Programu	6
III. Sposób wyboru ofert	9
IV. Projektowane źródła finansowania.....	11
V. Zakładane rezultaty realizacji Programu	12
VI. Sposób monitorowania Programu	13

WSTĘP

Podstawą prawną opracowania Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” jest przepis art. 8 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

W celu zapewnienia skutecznego rozwiązywania problemów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, konieczne jest opracowanie i realizacja lokalnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które uwzględniać będą podstawowe zasady właściwego reagowania:

- wcześniej – zanim kryzys przerodzi się w długotrwały problem;
- sprawniej – aby działania profilaktyczne wyprzedzały działania interwencyjne;
- skuteczniej – aby działania były kompleksowe i profesjonalne;
- godniej – aby osoby doznające przemocy w rodzinie nie traciły swej podmiotowości i umiały skutecznie przeciwstawić się zjawisku;
- efektywniej – dając szansę na wyjście z trudnej sytuacji życiowej;

Program Osłonowy skierowany jest do osób i rodzin zagrożonych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym:

- dzieci,
- współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
- osób starszych,
- osób niepełnosprawnych,

oraz

- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie.

Realizacja powyższych działań wymaga znacznych nakładów finansowych, przewyższających często możliwości samorządów regionalnych i lokalnych. Niezbędne jest zatem opracowanie Programu, w ramach którego minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego będzie mógł wspierać finansowo jednostki samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

I. CELE PROGRAMU

1. Cel główny

Wsparcie finansowe jednostek samorządu terytorialnego w realizacji lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Cele szczegółowe:

Cel I

Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Cel II

Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel III

Dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel IV

Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie.

II. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

Priorytet I. Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie

Zadanie to powinno być zrealizowane przez jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o następujące założenia:

- sporządzenie diagnozy tzw. „grup ryzyka”;
- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie;
- poszerzenie wiedzy na temat skutków przemocy w rodzinie;
- zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych;
- propagowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich;
- nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych;
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Przykładowe rodzaje działań, które mogą być realizowane w ramach Priorytetu I:

- badania dotyczące środowisk zagrożonych przemocą w rodzinie;
- lokalne kampanie społeczne;
- lokalne wydarzenia kulturalne;
- konferencje;
- spotkania;
- kursy;
- pogadanki;
- wykłady;
- warsztaty.

W ramach realizacji tego Priorytetu możliwe jest zawieranie umów cywilnoprawnych na świadczenie usług przez specjalistyczną kadrę, do których mają zastosowanie odpowiednio przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – kodeks cywilny oraz ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych. Wartość zawartych umów, dotyczących przedmiotowych usług, nie może przekraczać 30% wartości kwoty dotacji.

Priorytet II. Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadanie to powinno być zrealizowane przez jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o następujące założenia:

- sporządzenie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie;
- rozwój działalności zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych;
- rozwój poradnictwa specjalistycznego dla różnych kategorii ofiar w tym:
 - rodzinnego, prawnego, psychologicznego, socjalnego;
 - rozwój poradnictwa dla małoletnich rodziców z rodzin zagrożonych przemocą;
 - rozwój oddziaływań terapeutycznych ukierunkowanych na osoby dotknięte przemocą w rodzinie i osoby stosujące przemoc w rodzinie.

Przykładowe rodzaje działań, które mogą być realizowane w ramach Priorytetu II:

- badania dotyczące środowisk, w których występuje przemoc w rodzinie;
- indywidualne konsultacje ze specjalistami z różnych dziedzin;
- spotkania terapeutyczne;
- kursy;
- pogadanki;
- tworzenie i wspieranie funkcjonowania grup samopomocowych;
- tworzenie i wspieranie funkcjonowania grup wsparcia.

W ramach realizacji tego Priorytetu możliwe jest zawieranie umów cywilnoprawnych na świadczenie usług przez specjalistyczną kadre, do których mają zastosowanie odpowiednio przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – kodeks cywilny oraz ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych. Wartość zawartych umów, dotyczących przedmiotowych usług, nie może przekraczać 30% wartości kwoty dotacji.

Priorytet III. Dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Zadanie to powinno być zrealizowane przez jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o następujące założenia:

- podniesienie jakości usług świadczonych przez ośrodki wsparcia i ośrodki interwencji kryzysowej;

- prowadzenie w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej programów mających na celu umożliwienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie wyjścia z trudnej sytuacji życiowej;
- zwiększenie dostępności do usług świadczonych przez placówki pomocowe osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Przykładowe rodzaje działań, które mogą być realizowane w ramach Priorytetu III:

- dostosowanie pomieszczeń do prowadzenia indywidualnych rozmów, terapii, spotkań grupowych itp.
- dostosowanie bazy lokalowej do możliwości pobytu całodobowego osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zwiększenie bazy lokalowej;

Priorytet IV. Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie

Zadanie to powinno być zrealizowane przez jednostki samorządu terytorialnego w oparciu o następujące założenia:

- tworzenie i realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie;
- rozwój nowych form i metod wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży zagrożonej lub dotkniętej przemocą w rodzinie;
- poszarzenie oferty środowiskowych form o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno–zawodowym.

Przykładowe rodzaje działań, które mogą być realizowane w ramach Priorytetu IV:

- nowe, innowacyjne formy spędzania czasu wolnego;
- happeningi;
- imprezy rekreacyjne;
- inne formy aktywności uwzględniające indywidualne zainteresowania dzieci i młodzieży;
- dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne dla dzieci i młodzieży ukierunkowane na zdobycie umiejętności radzenia sobie z sytuacją kryzysową;
- doradztwo i opieka psychologiczna dla dzieci i młodzieży w formie programów prewencyjnych przeciwdziałających patologiom społecznym;
- rozmowy indywidualne ze specjalistami z różnych dziedzin;
- spotkania terapeutyczne;
- pogadanki.

W ramach realizacji tego Priorytetu możliwe jest zawieranie umów cywilnoprawnych na świadczenie usług przez specjalistyczną kadre, do których mają zastosowanie odpowiednio przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – kodeks cywilny oraz ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych. Wartość zawartych umów, dotyczących przedmiotowych usług, nie może przekraczać 30% wartości kwoty dotacji.

III. SPOSÓB WYBORU OFERT

1. Środki finansowe będą przyznawane w oparciu o ogłoszony otwarty konkurs ofert, który zostanie zamieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w zakładce „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”/komunikaty.
2. W ogłoszeniu o konkursie zostaną wyznaczone na dany rok kalendarzowy priorytety, w oparciu o które jednostki samorządu terytorialnego będą wnioskować o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Programu Osłonowego, a także szczegółowe zasady dofinansowania projektów.
3. O przyznanie środków finansowych na dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Programu Osłonowego mogą aplikować samorzady gminne, powiatowe i wojewódzkie.
4. O dofinansowanie w ramach Programu Osłonowego mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego. Jednostki te mogą realizować projekty samodzielnie lub zlecić ich realizację podmiotom, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.).
5. Podstawą aplikowania o środki finansowe na projekty realizowane w ramach Programu Osłonowego jest **gminny lub powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie** przyjęty Uchwałą właściwych Rad, natomiast w przypadku samorządu województwa – **wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie**, przyjęty właściwą Uchwałą Sejmiku lub Zarządu Województwa.
6. Podmioty, które będą aplikowały o dofinansowanie projektów zobowiązane są do spełnienia warunku **posiadania finansowego wkładu własnego w wysokości 20% całkowitego kosztu projektu.**
 - *Całkowity koszt projektu jest rozumiany jako: Kwota dotacji (kwota dofinansowania projektu przez MPiPS) + kwota wkładu własnego (finansowy wkład własny wnioskodawcy) = całkowity koszt projektu.*

- *Nie jest możliwe wniesienie wkładu rzeczowego do projektu.*
7. W przypadku gdy, projekt realizowany w ramach Programu Osłonowego zakłada korzystanie z usług specjalistycznej kadry na podstawie zawartych umów cywilno-prawnych, środki finansowe na ten cel **nie mogą być wyższe niż 30% kwoty wnioskowanej na dofinansowanie projektu.**
 - *„wnioskowana kwota na dofinansowanie projektu” rozumiana jest jako „kwota dotacji”;*
 - *poprzez „specjalistyczną kadrę” rozumie się osoby merytorycznie zaangażowane w realizację projektu;*
 - *ograniczenie do 30% udziału we wnioskowanej dotacji kwoty przeznaczonej na usługi specjalistycznej kadry zatrudnionej na podstawie umów cywilno-prawnych dotyczy wyłącznie kwoty dotacji a nie całkowitego kosztu projektu. Powyższy warunek nie dotyczy wkładu własnego wnioskodawcy, który może zostać nawet w całości przeznaczony na usługi kadry specjalistycznej.*
 8. Projekt realizowany w ramach Programu Osłonowego może uzyskać dofinansowanie od 10 000 zł do 100 000 zł. Wnioskowana kwota na dofinansowanie projektu (kwota dotacji) nie może być wyższa niż 80% całkowitego kosztu realizacji projektu.
 9. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego zastrzega sobie możliwość zmniejszenia kwoty dotacji planowanej w projekcie.
 10. Wójt/Burmistrz/Prezydent Miasta, Starosta lub Marszałek Województwa podpisują wniosek o dofinansowanie wraz z wymaganą dokumentacją i przekazują go do właściwego Wojewody w celu dokonania oceny pod względem spełniania wymogów formalnych.
 11. Przekazane przez Wojewodów wnioski o dofinansowanie złożone w ramach Programu Osłonowego zostaną poddane ocenie merytorycznej przez członków Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie lub członków Komisji wyznaczonej przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.
 12. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego na wniosek Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie lub Komisji oceniającej może przyznać nagrody lub wyróżnienia wnioskodawcom, których projekty zostały najwyżej ocenione pod względem merytorycznym.
 13. Środki finansowe przyznawane będą w oparciu o porozumienia zawarte pomiędzy ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, a podmiotem, którego projekt w ramach Programu Osłonowego został pozytywnie oceniony przez Zespół Monitorujący do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie lub Komisję oceniającą.

IV. PROJEKTOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego będzie przeznaczać środki finansowe na realizację projektów w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Lokalnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

Wielkość środków finansowych określana będzie rokrocznie w oparciu o środki przyznane Ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego w ustawie budżetowej, a ich podział będzie zgodny z przyjętymi na dany rok priorytetami.

W roku 2014 środki finansowe na realizację Programu Osłonowego zaplanowano w ustawie budżetowej na rok 2014 w Części 83 – rezerwy celowe poz. 28 „Środki na finansowanie lub dofinansowanie zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” .

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może przeznaczać z puli posiadanych środków na realizację Programu, do 2% środków finansowych na nagrody dla jednostek samorządu gminnego, powiatowego i wojewódzkiego na realizację projektów w ramach Programu Osłonowego.

Wysokość nagród ustala się na kwotę:

I nagroda	10 000zł
II nagroda	7 000zł
III nagroda	5 000zł

Wysokość nagród może ulec zmianie w zależności od wysokości środków finansowych przeznaczonych na Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

V. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

1. Poprawa sytuacji rodzin zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie;
2. Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie skutków płynących ze stosowania przemocy w rodzinie;
3. Dostosowanie sposobu współpracy pomiędzy służbami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie do obowiązującego stanu prawnego;
4. Zwiększenie oferty pomocowej skierowanej do osób dotkniętych przemocą w rodzinie;

5. Podniesienie jakości usług kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
6. Poszerzenie oferty dla dzieci i młodzieży zagrożonej i dotkniętej przemocą w rodzinie.

VI. SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Monitorowanie Programu Ochronowego odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy funkcjonowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Najlepsze projekty realizowane w ramach Programu Ochronowego będą prezentowane w formie publikacji, a także w trakcie ogólnopolskich spotkań i konferencji jako godne naśladowania „Dobre Praktyki”.